

KKR

NORDJYLLAND

1. januar

Styringsaftale 2016

Styringsaftalen er en del af den samlede rammeaftale for det specialiserede socialområde og specialundervisning. Rammeaftalen omfatter de nordjyske kommuner og Region Nordjylland

Styringsaftalen 2016

Indhold

1. Indledning.....	3
2. Grundlæggende principper	3
3. Specifikation af hvilke tilbud aftalen omfatter.....	4
3.1 Sociale tilbud omfattet af aftalen.....	4
3.2 Specialundervisningstilbud omfattet af aftalen	4
4. Aftaler om takstfastsættelse	5
4.1 Opfølgning på takstudvikling.....	5
4.2 Anvendt belægningsprocent i takstberegningen	5
4.3 Omkostningsbaserede takster inkl. overhead.....	6
4.4 Håndtering af over-/underskud.....	6
5. Aftaler om takststruktur.....	7
6. Aftaler om oprettelse og nedlæggelse af tilbud.....	7
6.1 Etablering af nye tilbud	7
6.2 Aftaler om lukning af tilbud.....	7
7. Aftaler om afregning og betaling.....	9
8. Forhandlede ændringer i forhold til taksten	9
9. Ydelser der ikke er omfattet af styringsaftalen	10
10. Tilkendegivelse fra kommunalbestyrelserne om overtagelse af regionale tilbud	10
11. Køb og salg af ydelser over regionsgrænsen	10
Bilag til Styringsaftalen	11

1. Indledning

Styringsaftalen har til formål at lægge rammerne for kapacitets- og prisudvikling på det specialiserede socialområde i det kommende år for de tilbud i regionen, der er omfattet af rammeaftalen.

Endvidere er formålet med styringsaftalen at fastlægge de styringsmæssige principper for køb og salg på tværs af kommunegrænserne.

Der er i styringsaftalen derfor lagt vægt på, at den understøtter, at der altid er de rigtige tilbud til en omkostningseffektiv pris.

Det bemærkes, at styringsaftalen sprogligt skelner mellem "betalingskommuner", "handlekommuner" og "driftsherrer". Betalingskommunen er den kommune, der har betalingsforpligtelsen i forhold til det tilbud, borgeren visiteres til. Handlekommunen er den kommune, som har myndighedsansvaret (visitationsansvaret) i forhold til borgeren. Driftsherren er kommunen eller Region Nordjylland, som driver tilbuddet. Som hovedregel vil der være et sammenfald mellem handle- og betalingskommune. I tilfælde, hvor en borger er flyttet på tværs af kommunegrænser, og der samtidig er afgivet refusionstilsagn, vil handlekommunen være forskellig fra betalingskommunen.

Der henvises til styringsaftalens bilag 1 for en uddybende specifikation af aftalen, herunder gennemgang og konkrete eksempler på takstberegning.

2. Grundlæggende principper

Der er enighed mellem kommunerne i den nordjyske region og Region Nordjylland om, at følgende principper lægges til grund for denne aftale:

- **Incitament til effektiv drift**

Driftsherren skal have incitament til at sikre en løbende økonomisk effektiv drift, herunder at der sker den nødvendige tilpasning af kapaciteten. Den løbende tilpasning er afgørende for at undgå tomme pladser og dermed minimere risikoen for underskud. For at opnå den nødvendige smidighed og fleksibilitet i rammeaftalens periode kan driftsherren foretage midlertidige ændringer af tilbud i form af kapacitets-tilpasninger.

Myndighed skal have incitament til at indgå rettidig dialog med driftsherren om forventninger og ændringer i efterspørgslen.

- **Taksterne skal være retvisende og omkostningsbaserede**

Sammenlignelige ydelser skal kunne sammenlignes på priserne udregnet efter samme principper. Takstsystemet skal være gennemsigtigt og understøtte en god sammenhæng mellem pris, indsats og borgerens behov. Administrationen af takstsystemet skal være enkel, men samtidig give mulighed for differentiering.

- **Budgetsikkerhed for kommunerne og Regionen**

Risiko for uforudsete udsving i økonomien skal dækkes ind. De indarbejdede beregningsgrundlag, som er grundlag for taksterne, skal være realistiske i forhold til de faktiske forventede omkostninger. Løbende dialog og tilpasning af kapaciteten skal være med til at sikre kendskab til pladsbehovet samt sikre takststabilitet.

- **Udviklingstiltag**

Driftsherren skal sikres finansiell mulighed for løbende udvikling. Omfanget af udviklingstiltag kan fastsættes i den årlige rammeaftale.

3. Specifikation af hvilke tilbud aftalen omfatter

3.1 Sociale tilbud omfattet af aftalen

Region Nordjyllands sociale tilbud er altid omfattet af styringsaftalen.

De kommunale sociale tilbud er omfattet af styringsaftalen, hvis der er behov for koordinering. Koordineringsbehovet vurderes gennem en gruppering af de kommunale sociale tilbud i følgende 3 kategorier:

- Kategori 1: Tilbud, som alene anvendes af driftsherren. Disse er *ikke* omfattet af styringsaftalen.
- Kategori 2: Tilbud, som anvendes af en eller få andre kommuner end driftsherren. Disse tilbud er omfattet af styringsaftalen, men kan undtages, hvis der er tale om tilbud med åbenlys lav kompleksitet, eller hvis der er indgået bilaterale aftaler med køberne.
- Kategori 3: Tilbud, der i omfattende grad anvendes af andre kommuner end driftsherren (mindst 4 forskellige kommuner). Disse tilbud er omfattet af styringsaftalen, men kan undtages, hvis der er tale om tilbud med åbenlys lav kompleksitet.

Tilbud kan ikke ændre kategori i løbet af året, men kun i forbindelse med indgåelse af styringsaftalen.

Oversigt over de enkelte tilbud vedlægges styringsaftalen som bilag¹. Det anbefales, at alle rammeaftaletilbud på Tilbudsportalen henviser til den gældende styringsaftale for regionen Nordjylland med tilhørende bilag.

3.2 Specialundervisningstilbud omfattet af aftalen

Styringsaftalen omfatter indenfor specialundervisningsområdet de af Region Nordjylland drevne lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud til børn og unge under 18 år og for voksne.

¹ Der henvises til takstbilaget, der foreligger i november 2015. Bilaget foreligger pga. størrelsen kun elektronisk, se www.rammeaftalernord.dk

Aftalen omfatter desuden undervisningstilbud for voksne med tale-, høre- og synsvanskeligheder (kommunikationscentre), der drives af Region Nordjylland, samt regionale undervisningstilbud (kommunikationscentre), der er overtaget af en kommune.

Aftalen omfatter dermed følgende konkrete tilbud indenfor specialundervisningsområdet²:

- Center for Døvblindhed og Høretab
- Institut for Syn og Hørelse
- Den Sikrede Institution Kompasset
- Taleinstituttet/Hjerneskadecenter Nordjylland

Målgruppen for undervisningstilbuddene er fysisk eller psykisk handicappede, samt unge på sikrede institutioner.

De omfattede tilbud er underlagt de generelle vilkår, der fremgår af denne styringsaftale, herunder specifikationerne i bilag 1. Herudover er der for hvert enkelt undervisningstilbud indgået en række specifikke aftalevilkår. De specifikke aftalevilkår for de undervisningstilbud, der drives af Region Nordjylland, fremgår af styringsaftalens bilag 2.

De specifikke aftalevilkår for Taleinstituttet/Hjerneskadecenter Nordjylland forhandles i efteråret 2015, og vedlægges styringsaftalen efter godkendelse ved kommunerne.

4. Aftaler om takstfastsættelse

Taksten for en plads fastsættes for et år ad gangen i Rammeaftalen.

Taksterne for det følgende år (inkl. omkostningskategorierne) indmeldes ultimo oktober hvert år. Der udarbejdes takstbilag med oversigt de udmeldte takster³.

Taksterne danner udgangspunkt for en eventuel forhandling. En forhandlet ændring af den udmeldte takst skal altid være begrundet objektivt i forhold til ydelsens indhold eller omfang. En forhandlet ændring er således enten en tillægsydelse eller en reduktion i indsatsen.

4.1 Opfølgning på takstudvikling

Det er aftalt at følge takstudviklingen med det formål at skabe tillid parterne imellem via åbenhed og dialog. Den relevante form for opfølgningen aftales løbende i Den Administrative Styregruppe.

4.2 Anvendt belægningsprocent i takstberegningen

Aftalens hensigt er at understøtte principperne om retvisende takster.

² Det bemærkes, at de fire nævnte tilbud også leverer ydelser efter Servicelovens bestemmelser.

³ Takstbilaget foreligger i november 2015, der henvises til websiden for Sekretariat for Rammeaftaler (www.rammeaftalernord.dk)

Det forudsættes, at den budgetterede belægningsprocent ligger fra 95 til 100 for dag- og døgntilbud. Af hensyn til at sikre effektiv drift anbefales det, at der maksimalt anvendes en belægningsprocent på 98.

Ved korte forløb, akut- eller aflastningstilbud er den minimale budgetterede belægningsprocent ved takstberegningen 90.

Ovenstående kan kun fraviges efter konkret godkendelse i den administrative styregruppe.

4.3 Omkostningsbaserede takster inkl. overhead

Aftalens hensigt er at understøtte principperne om retvisende og omkostningsbaserede takster.

Af hensyn til sammenligneligheden og gennemskueligheden specificeres indholdet af ydelserne i taksten på omkostningskategorier. Kategorierne fremgår af specifikationen til styringsaftalen i bilag 1.

Takster beregnes ud fra omkostningsbaserede principper. Dette indebærer, at taksterne indeholder en række omkostninger, som ikke vedrører tilbuddenes direkte drift, f.eks. overhead, renter og afskrivninger. Overhead defineres som andelen af eventuel central ledelse og administration. Andelen af eventuel central ledelse og administration fastsættes som de faktiske omkostninger. Den konkrete beregning er nærmere beskrevet i specifikationen i bilag 1.

4.4 Håndtering af over-/underskud

Aftalens hensigt er at understøtte principperne om stabilitet og budgetsikkerhed.

Kommunale og regionale driftsherrer skal indregne tidligere års over- og underskud i taksten for ydelser og ydelsespakker i form af tillæg til eller reduktion af taksten.

Kommunale og regionale driftsherrer kan beslutte, at overskud på op til 5 pct. af takstberegningsgrundlaget ikke indregnes i taksten i efterfølgende år, men i stedet hensættes til senere brug.

Hensatte overskud skal anvendes inden for 5 år efter det år, overskuddet vedrører. Hensatte overskud kan anvendes til at dække underskud, effektivisere, kvalitetsudvikle eller lignende inden for driftsherrens samlede drift af ydelser og tilbud. Overskud på et tilbud, der indgår i en rammeaftale, kan ikke anvendes på et tilbud, der ikke indgår i rammeaftalen.

Den del af et eventuelt overskud, der overstiger 5 pct. af takstberegningsgrundlaget, skal for kommunale og regionale driftsherrer indregnes i taksten i form af en reduktion af taksten senest 2 år efter det år, overskuddet vedrører.

Underskud på op til 5 pct. af takstberegningsgrundlaget kan for kommunale og regionale driftsherrer ikke indregnes i taksten, men skal f.eks. dækkes ved effektivisering eller af tidligere hensatte overskud inden for driftsherrens samlede drift. Det bemærkes supplerende, at Regionen ikke *endeligt* kan finansiere et underskud. Dette skal således aftales nærmere i den enkelte situation.

Den del af et eventuelt underskud, der overstiger 5 pct. af takstberegningsgrundlaget, skal for kommunale og regionale driftsherrer indregnes i taksten senest 2 år efter det år, underskuddet vedrører.

5. Aftaler om takststruktur

Takstsystemet skal være gennemsigtigt og understøtte en god sammenhæng mellem pris, indsats og borgerens behov. Derfor anbefales, at driftsherren så vidt muligt anvender differentierede takster.

Driftsherren definerer selv sin takststruktur dog sådan, at der, med mindre andet er aftalt, anvendes enheds-, time-, dag- eller døgn takster.

Andre finansieringsformer

Udgangspunktet er, at tilbud og ydelser finansieres via betaling af en takst, og at taksterne beregnes efter et omkostningsbaseret princip på grundlag af samtlige tilbuddets omkostninger.

De steder, hvor det ikke er muligt at definere afgrænsede ydelser og beregne enhedstakster, vil det være muligt at anvende en trækingsret på et givet tilbuds ydelser eller ressourcer (jf. fx de specifikke aftalevilkår for Institut for Syn og Hørelse i bilag 2). Betalingen for en trækingsret kan beregnes ud fra:

- objektive kriterier, som f.eks. andel af befolkning
- andre kriterier, som f.eks. historisk anvendelse

Hvilket kriterium som anvendes, aftales i forbindelse med de årlige rammeaftaler.

Muligheden for at fravige takstprincippet og i stedet indgå aftale om andre finansieringsordninger (fx en abonnementsordning), der indebærer fælles finansiering uden direkte sammenhæng til anvendelsen af tilbuddene, kan være et element i en aftale om at understøtte efterspørgslen efter de mest specialiserede tilbud. De nærmere vilkår for, hvornår sådanne finansieringsordninger kan aftales, er fastsat i aftalen om et forstærket samarbejde, der er indgået som del af udviklingsstrategien.

6. Aftaler om oprettelse og nedlæggelse af tilbud

6.1 Etablering af nye tilbud

Omkostninger ved udvikling af nye ydelser kan ikke indregnes i taksterne for eksisterende ydelser.

Det er forbundet med opstartsomkostninger at udvikle nye tilbud (herunder større forandringer af allerede eksisterende tilbud). Nystartede tilbud kan derfor budgetteres med en lavere belægningsprocent i forbindelse med takstfastsættelsen i første driftsår, samtidigt med at driftsherren kan afskrive eventuelle driftstab fra første driftsår over en årrække på tre år frem for normalt et år.

6.2 Aftaler om lukning af tilbud

Forudsætning for permanent lukning:

Driftsherren har mulighed for hurtig lukning af tilbud/ydelse med lav belægningsprocent, men med en skriftlig orientering til den administrative styregruppe med en høringsperiode på 1 måned. Derefter træffes den endelige beslutning af driftsherren.

Høringssvaret har ikke opsættende virkning, men indgår som bidrag til driftsherrens endelige beslutning.

Økonomiske konsekvenser

Fordeling af evt. underskud (evt. overskud håndteres på samme vis):

Et underskud ved lukning af et rammeaftaletilbud dækkes ved, at underskuddet henføres til andre rammeaftaletilbud hos driftsherren.

Underskuddet skal dækkes ind ved, at driftsherren trækker på en eventuel hensættelse ved driftsherrens øvrige rammeaftaletilbud, eller ved at der forekommer en takststigning ved de øvrige rammeaftaletilbud.

I de tilfælde, hvor der ikke er andre rammeaftaletilbud ved driftsherren, der kan dække underskuddet, kan underskuddet lægges ud af kommunekassen, finansieret af takststigninger i næste takstår. Regionen kan dog ikke *endeligt* finansiere et underskud. Hvis et underskud i Regionen ikke kan dækkes af de samlede hensættelser på øvrige tilbud, må underskuddet hensættes på status og indregnes i øvrige rammeaftaletakster efter ovenstående principper.

Aftalemodellen foranlediger i videst udstrækning, at driftsherren udviser økonomisk ansvarlighed.

6.3 Særligt omkring håndtering af midlertidig overbelægning

I forbindelse med Socialtilsyn Nord's re-godkendelse af de sociale tilbud, er det blevet tydeligt for de nordjyske kommunale og regionale driftsherrer, at dele af den praksis, som kommunerne og regionen har udviklet indenfor rammerne af styringsaftalen, ikke altid harmonerer med socialtilsynets forpligtelser. Indenfor de nuværende aftalerammer har det vist sig vanskeligt at håndtere midlertidig overbelægning på tilbuddene på en hensigtsmæssig måde, idet der ikke altid er overensstemmelse mellem det antal pladser, der fremgår af rammeaftalen, og det antal pladser, der figurerer på Tilbudsportalen. Kommunerne, Region Nordjylland og Socialtilsyn Nord håndterer udfordringen som angivet i nedenstående.

Håndtering af midlertidig overbelægning og merkapacitet

Den samlede og permanente udbudte kapacitet aftales i regi af styringsaftalen. I henhold til lovgivningen om socialtilsyn skal alle fysiske pladser, der ønskes anvendt, godkendes af tilsynet og indberettes til Tilbudsportalen. Det er imidlertid ikke givet, at der skal være overensstemmelse mellem antallet af pladser, der indberettes til Tilbudsportalen og de pladser, der årligt aftales i regi af rammeaftalen. Der kan derfor være en ekstra kapacitet, idet antallet af permanente pladser, der udbydes i rammeaftalen, kan være lavere end det faktiske og fysiske antal pladser på tilbuddene, der er godkendt af tilsynet.

Der er enighed om, at den ekstra kapacitet kan anvendes i forbindelse med midlertidig overbelægning. Således kan driftsherren handle hurtigt i akutte sager og sikre en høj grad af tilgængelighed til gavn for såvel borger, myndighed som for tilbud.

Driftsherren er ved enhver tilpasning af kapaciteten – hvad enten der er tale om op- eller nedjustering - opmærksom på at sikre, at der er sammenhæng mellem pris og kvaliteten i indsatsen. Driftsherren stiller de nødvendige ressourcer til rådighed i opgaveløsningen, så den enkelte borger er garanteret den samme faglige kvalitet i indsatsen.

Principperne for takstberetningen og den praktiske håndtering af forskellene mellem det budgetterede antal pladser og antallet af pladser, der indmeldes til Tilbudsportalen, er præciseret i specifikationen til styringsaftalen for 2016.

7. Aftaler om afregning og betaling

Kommuner, der køber ydelser i anden kommune eller i Regionen, indgår en skriftlig betalingsaftale med driftsherren. Ændringer i et aftalt tilbud indgås ligeledes skriftligt.

Det er altid handlekommunen, der indgår betalingsaftalen med driftsherren. Det er driftsherren, som udarbejder udkast til betalingsaftalen. Betalingsaftalen skal indeholde alle nødvendige detailoplysninger til brug for afregningen (jf. bilag 1 for nærmere specifikation heraf).

Det er som udgangspunkt betalingskommunen, der betaler driftsherren. I de tilfælde, hvor der er usikkerhed om hvem, der rettelig er betalingskommune i forhold til en given borger, indtræder handlekommunen som betalingskommune, indtil det er afklaret, hvilken kommune, der rettelig er betalingskommune. Når dette er afklaret, kan handlekommunen opkræve refusion ved betalingskommunen.

Er der uenighed om regningen, meddeles dette driftsherren, hvorefter det er driftsherren, der skal foretage de nødvendige berigtigelser, såfremt der er fejl i den fremsendte regning. Hvis afregningssystemerne og betalingsgangen skal fungere effektivt, er det vigtigt, at betalingskommunen ikke egenhændigt regulerer i den fremsendte regning.

Betalingsperioden er normalt fra startdato til ophørsdato under hensyntagen til et opsigelsesvarsel på løbende måned plus en måned.

Der betales som udgangspunkt fuldt ud i opsigelsesperioden med mindre andet er aftalt.

8. Forhandlede ændringer i forhold til taksten

Fra 2016 anvendes i styringsaftalen begrebet forhandlede ændringer i forhold til en udmeldt takst, for at beskrive det nye forhold, at taksterne kan danne udgangspunkt for en eventuel forhandling. Forhandlingen kan enten resultere i en tillægsydelse eller en reduktion i indsatsen.

Det, at en takst forhandles, betyder, at myndighed og driftsherre forhandler om, hvad der skal til for at levere den ydelse, den enkelte borger er visiteret til. Det vil udelukkende være relevant at forhandle det, der knytter sig direkte til indsatsen for den enkelte borger.

For at kunne forhandle er det nødvendigt, at det for hver takst er synligt, hvor mange direkte støttetimer der gennemsnitligt er indeholdt i taksten. Direkte støttetimer forstås som det antal timer, hvor personalet er tilgængeligt for borgeren.

Forhandlingsrummet er således udmålingen af de direkte personaleressourcer, der skal bruges for at levere ydelsen, og ikke enhedspris eller lønniveau for ressourcen. En forhandling om øvrige

omkostningselementer (som f.eks. bygninger og administration) er ikke mulig. Det vil nemlig betyde en prisdiskrimination, idet driftsherren ikke kan påvirke disse omkostninger for en enkelt borger.

Forhandlingen kan enten finde sted ved indskrivning eller som følge af en ændring i borgerens behov.

De nærmere aftaler for reguleringen af forhandlingerne mellem driftsherre og handlekommune – herunder tidsfrister samt fremgangsmåde, hvis parterne ikke er enige – er fastlagt i Styringsaftalens specifikation (se bilag 1; afsnittet vedr. forhandlede ændringer i taksten).

9. Ydelser der ikke er omfattet af styringsaftalen

Tilbuddene, der er omfattet af styringsaftalen, kan levere ydelser, der ikke er omfattet af styringsaftalen. Dette gælder bl.a. VISO-ydelser og særligt tilrettelagte uddannelsesforløb (STU).

Har en driftsherre anden virksomhed, skal denne virksomhed være fuldt finansieret. Det gælder eksempelvis tilbud, der udover deres almindelige daglige drift og ydelser også er VISO-leverandør.

En række af de sociale tilbud og undervisningstilbud, der er omfattet af rammeaftalen, driver også særligt tilrettelagte ungdomsuddannelsesforløb (STU). Det sker efter individuel aftale med den enkelte kommune.

10. Tilkendegivelse fra kommunalbestyrelserne om overtagelse af regionale tilbud

En kommunalbestyrelse har én gang i hver valgperiode mulighed for at overtage sociale tilbud eller undervisningstilbud, der ligger i kommunen, men drives af Regionsrådet. En kommune, der ønsker at overtage et regionalt tilbud, skal i henhold til lovgivningen meddele dette til Regionen senest den 1. januar i valgperiodens 3. år. Overtagelse skal ske senest den 1. januar i valgperiodens 4. år.

Overtagelsen af et tilbud skal drøftes i forbindelse med den årlige rammeaftale, og overtagne tilbud skal stå til rådighed for de øvrige kommuner i det omfang, det fastlægges i rammeaftalen.

En kommune, som ønsker at overtage et regionalt tilbud, skal tilkendegive ønsket i forbindelse med indmeldingerne til rammeaftalen for valgperiodens 3. år. Det vil for indeværende valgperiode (2014-2017) sige rammeaftalen for 2016.

Overtagelse af et regionalt drevet tilbud skal ske i henhold til bestemmelserne i lov om virksomhedsoverdragelse, og der skal i hvert enkelt tilfælde udarbejdes en konkret og individuel plan for overtagelse.

11. Køb og salg af ydelser over regionsgrænsen

Ved køb og salg af ydelser på tværs af regionsgrænser anbefales, at der udarbejdes en konkret og individuel købskontrakt eller betalingsaftale.

Bilag til Styringsaftalen

Bilag 1: Specifikation til styringsaftalen

Bilag 2: Specifikke aftalevilkår for regionalt drevne specialundervisningstilbud